

Kasarmin nurkasta kansainväliseksi tutkimuslaitokseksi

Siirtolaisuusinstituutin 25-vuotisjuhla Sibelius-museossa Turussa 19.11.1999

Instituutti on kuin tyhjä säkki –

vain aika näyttää, pysyykö se pystyssä.

(Kouluneuvos Jussi Saukkonen Siirtolaisuusinstituutin perustamistilaisuudessa 1974)

Siirtolaisuus Suomesta on hyvin vanhaa, mutta vasta 1960-luvulla maastamuutto tuli järjestelmällisen tutkimuksen kohteeksi. Vuonna 1963 alkoi Turun Yliopiston yleisen historian laitoksella professori Vilho Niitemaan johtama Suomen kaukosiirotolaisuuden tutkimusprojekti.

Professori Niitemaa hakeutui alusta alkaen yhteistyöhön ulkomaalaisten yliopistojen kanssa. Vuonna 1967 kertoi Vilho Niitemaa minulle Australian National Universityn – joka oli maailman johtavia siirtolaisuuden tutkimuskeskuksia – haluavan pohjoismaalaisen tutkijan tekemään väitöskirjan skandinaavisesta siirtolaisuudesta Australiaan. Hain tätä stipendiä, ja vuoden 1969 alussa matkustin maapallon toiselle puolelle. Huhtikuussa 1972 valmistui väitöskirjani – ensimmäinen suomalaisen tekemä väitöskirja Australiassa.

Siirtolaisuusinstituutin perustaminen

Ajattelin, että myös Suomessa tarvittaisiin siirtolaisuuteen erikoistuva tutkimuslaitos. Ollessani eteläisellä pallonpuoliskolla professori Niitemaa oli kehittänyt ideaa siirtolaisuuden tutkimuskeskuksen perustamiseksi Turkuun. Kun opetusministeriön taholta suhtauduttiin hankkeen rahoitukseen myönteisesti, lähestyimme siirtolaisuudesta kiinnostuneita yhteisöjä ja yliopistoja.

Maaliskuun 15. päivänä 1974 perustettiin Turussa Siirtolaisuusinstituutissa 21 yhteisön toimesta. Valtuuskunnan puheenjohtajaksi valittiin professori Jorma Pohjanpalo ja hallituksen puheenjohtajaksi

professori Vilho Niitemaa. Säätiön asiamieheksi ja instituutin johtajaksi kutsuttiin minut. Toiminta käynnistyi 1.8.1974 vanhassa tiilikasarmissa yleisen historian laitoksen tiloista lohkaistuissa kahdessa pienessä huoneessa. Instituutin tehtäväksi tuli dokumentoida eri muuttoliikkeitä, edistää niiden tutkimusta sekä toimia alan kansallisena ja kansainvälisenä yhteistyöelimenä.

Arkisto ja kirjasto

Kuluneina 25 vuotena Siirtolaisuusinstituutti on kerännyt yli 200 hyllymetriä arkistoaainestoa suomalaista siirtolaisista eri puolilla maailmaa. Tärkeimmät aineistoryhmät ovat erilaiset asiakirjat, yhdistysten pöytäkirjat, siirtolaiskirjeet, valokuvat, postikortit, haastattelut, musiikkiaänitteet, diat, videot sekä runsas esineistö.

Kirjastomme erityisalana on siirtolaisuus ja yleensä muuttoliikkeet. Siellä on noin 8000 luetteloitua julkaisua, joita siirtolaisuustutkijat käyttävät. Kirjastoon tulee ulkosuomalaisten julkaisemia lehtiä sekä alan aikakauslehtiä.

Siirtolaisrekisteri

Vuonna 1988 pidetyn Delaware-siirtolaisuuden 350-vuotisjuhlan kunniaksi perustettiin siirtolaisrekisteri, johon on kerätty pääosin vanhoista passi- ja matkustajaluettelosta sekä ulkomailla kuolleiden suomalaisten asiakirjoista yli 400 000 tietuetta. Rekisteriä hyödyntävät ennen kaikkea Suomesta juuriaan etsivät siirtolaisten jälkeläiset sekä suomalaiset sukututkijat. Sitä käytetään myös tieteelliseen tutkimukseen.

Lähitulevaisuudessa siirtolaisrekisterin passi- ja matkustajaluettelotiedot siirretään internetiin kaikkien helposti tavoitettaviksi.

Näyttelyt

Siirtolaisuusinstituutti tekee muuttoliikkeitä tunnetuiksi myös näyttelyjen avulla. Päänäyttelyt käsittelevät siirtolaisuutta Pohjois-Amerikkaan, Australiaan ja Ruotsiin. Muita näyttelyjen aiheita ovat olleet mm. sotalapset, siirtolaisurheilija Ville Ritola sekä Titanic. Kuluneina 25 vuotena instituutti on tehnyt 11 näyttelyä, uusimpana 25-vuotisjuhlien yhteydessä avattu ”Penedo 70 vuotta”, joka kertoo suomalaisesta utopiyhteisöstä Brasiliassa.

Tutkimus- ja julkaisu toiminta

Siirtolaisuusinstituutin tutkimusalaan kuuluvat suomalaisten siirtolaisuuden ohella myös maahanmuutto ja etniset kysymykset sekä maassamuutto. Yleisesti ottaen 1970-luvulla tutkittiin suomalaisten siirtolaisuutta, 1980-luvulla paluumuuttoa ja 1990-luvulla ulkomaalaisten tuloa Suomeen. Korkealaatuinen tutkimus, josta osa tapahtuu kansallisten ja kansainvälisten projektien muodossa, vaatii pitkäaikaisen rahoituspohjan. Mutta edelleenkin tehdään myös nopeita selvityksiä tarpeen mukaan.

Julkaisufoorummeina ovat kuusi tutkimussarjaa, kaunokirjallinen sarja sekä neljästi vuodessa ilmestyvä aikakauslehti Siirtolaisuus-Migration. Tärkein käynnissä oleva hanke on kuusiosainen Suomen siirtolaisuuden historia, josta on jo ilmestynyt kolme osaa.

Instituutti ylläpitää muuttoliikkeiden ja etnisyyden tutkijoiden rekisteriä sekä järjestää seminaareja ja kongresseja tutkijoiden välisen kanssakäymisen edistämiseksi. Vuoden 2000 tärkeimmät tapahtumat ovat osallistuminen heinäkuussa amerikansuomalaisten Finn Grand Festiin Torontossa sekä syksyllä Turussa järjestettävä kuudes Muuttoliikesymposium teemana ”halutaanko muuttoliikkeitä ohjailta”. Aihe on ajankohtainen, sillä maassamuutto on kiihtynyt merkittävästi 1990-luvun puolivälin jälkeen.

Siirtolaisuusinstituutilla on kaksi stipendirahastoa: Kaarle Hjalmar Lehtisen ja Niilo ja Helen M. Al-

hon rahastot. Niiden tuotolla tuetaan siirtolaisuuden tutkimusta, dokumentointia, julkaisu- ja näyttelytoimintaa sekä kansainvälistä yhteistyötä.

Pohjanmaan aluekeskus

Valtamerten taakse aikoinaan lähteneistä siirtolaisista valtaosa oli kotoisin Pohjanmaalta. Siirtolaisuusinstituutin Pohjanmaan aluekeskus aloitti toimintansa vuonna 1994. Sen tehtävänä on kerätä ja tallentaa muuttoliikkeisiin liittyvää aineistoa sekä toimia instituutin alueellisena palvelupisteenä. Se on julkaissut olympiavoittaja Ville Ritolan elämäkerran sekä kaksi maassamuuttoon liittyvää tutkimusta.

Kohti uutta vuosituhatta

Kuluneina 25 vuotena maassamuuttoon, maahanmuuttoon, monikulttuurisuuteen ja etnisyyteen liittyvät tutkimustarpeet ovat lisääntyneet. Instituutin työvälineinä ja tiedotuksessa internet-palvelujen merkitys kasvaa jatkuvasti. Web-sivujemme päivittäinen kävijämäärä on noin 150 eli lähes 55 000 kävijää vuodessa.

Siirtolaisuusinstituutti saa pääasiallisen rahoituksensa opetusministeriöltä ja toimitilat Turun kaupungilta. Nykyiset toimitilat Piispankadulla ovat käyneet ahtaiksi. Siirtolaisrekisterin tiedostoihin ja näyttelyihimme käy vuosittain tutustumassa suuri määrä kävijöitä, usein amerikansuomalaisia turisteja, mikä palvelee Turun matkailua. Euroopan siirtolaisuusinstituuttien yhdistys kehittää yhteistyötä siirtolaisten jälkeläisten matkailun lisäämiseksi Eurooppaan projektilla ”Routes to the Roots”, jolloin yhdeksi suosituksi matkakohteeksi voisi toteutua Peräseinäjoelle suunniteltu ”Amerikan raitti” -siirtolaismuseo. ”Tyhjä säkki” on täyttynyt, ja Siirtolaisuusinstituutti tunnetaan nyt uuden vuosituhannen alkaessa sekä Suomessa että kaikilla mantereilla.

Olavi Koivukangas

From a Corner of a Barrack to an International Research Institute

25th Anniversary Celebrations of the Institute of Migration
Sibelius Museum, 19 November 1999

*This Institute is like an empty sack –
only time will tell if it can stay up.*
(Jussi Saukkonen, at the opening
celebrations in 1974)

Emigration from Finland has been taking place for a very long time, but it was only in the 1960s that it began to be investigated seriously, when a research project on Finnish overseas migration was launched in 1963 at the University of Turku's Department of General History under the direction of Professor Vilho Niitemaa.

From the beginning, Professor Niitemaa cultivated collaboration with universities abroad. In 1967, Professor Niitemaa told me that the Australian National University – at that time one of the leading international centres of migration research – wished to recruit a Nordic scholar to do a Ph.D. on the Scandinavian migration to Australia. I applied, and early in 1969 set off to the other side of the world, where in April 1972 I submitted the first doctoral thesis written in Australia by a Finn.

The foundation of the Institute

It seemed to me that in Finland, too, there was a need for a research institute specializing in migration research; and while I was away, Professor Niitemaa had been developing the idea of establishing such a center here in Turku. The Ministry of Education responded favourably to our enquiries about funding, and we therefore began to approach various organizations and universities interested in migration questions.

On 15 March 1974, 21 organizations joined together to establish the Migration Institute Foundation, with a Supervisory Board chaired by Professor Jorma Pohjanpalo and an Administrative Board chaired by Professor Vilho Niitemaa, while I was ap-

pointed as executive director for the Foundation and Director of the new Institute. We opened an office, in two rooms set aside for us in the Department of General History's premises in the old brick barrack buildings, on 1 August 1974.

The brief for the Institute was to document migration movements, promote migration research, and function as a centre for national and international collaboration.

The Archives and Library

In the course of the intervening 25 years, the Institute has accumulated over 200 shelf-metres of archive material about Finnish migration to various parts of the world. The main classes of material consist of a wide range of documents, including minutes of migrants' associations and letters from emigrants, and of photographs, postcards, interviews, musical recordings, slides, videocassettes, and a very varied collection of objects owned by migrants.

Our library specializes in materials relating to all forms of migration, and holds about 8000 catalogued publications for use by researchers in this field. We also receive both the magazines of the Finnish emigrant communities and the international migration research periodicals.

The Emigrants Register

To commemorate the 350th anniversary of the Finnish migration to Delaware, celebrated in 1988, a Emigrants Register was set up, which now comprises over 400 000 individual records, mainly compiled from old passport registers and passenger lists and from obituary documentation relating to Finns who have died abroad. The main clients making use of the Register are descendants of Finnish migrants tracing

their roots, and Finnish genealogists, as well as scholarly researchers. Access to the passport registers and passenger lists in the Emigrants Register is soon to be facilitated by making them available on the Internet.

Exhibitions

Another way in which the Institute promotes awareness of migration is through exhibitions. The main focus of our exhibitions has been on the emigration to North America, Australia and Sweden, but other topics have included the Finnish children evacuated to Sweden during World War II, the Finnish emigrant athlete Ville Ritola, and the "Titanic". Altogether during the past 25 years we have mounted eleven exhibitions, of which the most recent is now opened "Penedo 70 years", which explores the history of the Finnish utopian colony in Brazil.

Research and publications

Research at the Institute covers not only Finnish emigration, but also immigration into Finland, ethnic questions, and movements of internal migration. In very broad terms, the focus of research has shifted from Finnish overseas migration in the 1970s to return migration in the 1980s and in the 1990s to foreign immigration into Finland. High quality research, often carried out in conjunction with national and international projects, is possible only on the basis of long-term funding. In addition, however, the Institute is also capable of carrying out speedy research reports when needed.

Our channels of publication consist of four scholarly series, a literary series, and our quarterly journal "Siirtolaisuus-Migration". Our major current project is a comprehensive history of Finnish emigration, in six parts, of which three have already appeared.

The Institute maintains a register of researchers working in the fields of migration and ethnicity, and organizes seminars and conferences to promote scholarly collaboration. In the year 2000, the most important events include participation in the North American Finnish migrants' Finn Grand Fest, which will be held in Toronto in July, and the sixth Turku Migration sym-

posium, to be held next autumn on the topic "Should migration movement be steered?" This topic is particularly relevant in view of the acceleration of internal migration during the later 1990s.

The Regional Centre of Ostrobothnia

During the major wave of Finnish overseas migration a century ago, the largest numbers left from Ostrobothnia. In 1994, the Institute opened a Regional Centre in Peräseinäjoki, with the task of collecting materials relating to migration and providing regional access to the Institute's services. The Regional Centre has been responsible for publishing the biography of the Finnish emigrant athlete Ville Ritola, and two studies relating to the Finnish internal migration.

Towards the new millennium

During the past 25 years, the needs for research into questions of internal and international migration, and of multiculturalism and ethnicity, have increased. The importance of provision of services on the Internet is rapidly increasing, and we currently receive about 150 visitors a day to our web-site, i.e. about 55 000 visitors a year.

The Institute of Migration receives the bulk of its funding through the Ministry of Education, and its premises are provided by the City of Turku. Our current premises on Piispankatu are beginning to become crowded. Every year we welcome large numbers of visitors to our exhibitions and to make use of the Emigrants Register, many of them Finnish-Americans whose numbers swell the city's tourism. The association representing the various migration institutes in Europe is currently planning a project to encourage the descendants of emigrants to follow "Routes to the Roots", and in this context the proposed migration museum at Peräseinäjoki could play a significant role in attracting visitors. Our "empty sack" has indeed become full, and as we move into the new millennium the Institute of Migration has an established reputation both nationally and intercontinentally.

Olavi Koivukangas